Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 16 mars 1934 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om mått och vikt ävensom en i ämnet väckt motion.

Genom en den 9 februari 1934 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 97, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat, nedan intaget förslag till lag om mått och vikt.

I samband med denna proposition har utskottet förehaft en i anledning därav i andra kammaren väckt motion, nr 541, av herr *Ossbahr*, i vilken yrkas att riksdagen måtte, med godkännande i övrigt av förslaget till lag om mått och vikt, för sin del besluta, att 9 § i sagda lag skall erhålla sådan lydelse, att omjustering av vågar skall ske i lämplig omfattning.

I fråga om de skäl som ligga till grund för propositionen får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till det propositionen bilagda utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden. Beträffande motiveringen till motionärens yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Gällande bestämmelser i förevarande ämne återfinnas huvudsakligen i förordningen den 9 oktober 1885 om mått och vikt med däri sedermera gjorda ändringar. I förordningen upptogos detaljerade bestämmelser angående beskaffenhet och konstruktion av de mätnings- och vägningsredskap, som kunde godkännas till justering. Dessa bestämmelser voro emellertid avfattade med tanke på de enkla redskap, exempelvis längdmått, målkärl, vikter och likarmade vågar, vilka voro tillräckliga för dåtida behov. Utvecklingen inom handel och teknik har sedermera föranlett tillskapande av andra mera tidsbesparande redskap, vilka för att fylla sin uppgift icke kunnat konstrueras efter samma enkla principer som de äldre redskapen. För att bereda rum för dylika, i 1885 års förordning ursprungligen icke upptagna redskap ha upprepade ändringar i förordningen vidtagits. Genom särskilda kungörelser ha därjämte vid sidan av förordningen utfärdats bestämmelser beträffande mätnings- och vägningsredskap. Slutligen ha redskap, vilka icke varit upptagna i förordningen men som likväl ansetts böra godkännas, i allmänhet till en början godkänts genom särskilda av Kungl. Maj:t meddelade resolutioner.

En omarbetning av de nuvarande bestämmelserna har sedan avsevärd tid tillbaka varit föremål för överväganden.

Till grund för det genom förevarande proposition framlagda förslaget ligger i väsentliga delar ett den 4 december 1931 av särskilda sakkunniga avgivet betänkande (S. O. U. 1931: 36). Detta betänkande innefattade förslag till

1) lag om mått och vikt;

2) justeringsförordning;

3) förordning angående befrielse från justeringsplikt för vissa mätnings- och vägningsredskap;

4) förordning angående justering av mätnings- och vägningsredskap, inrättade efter andra än metriska enheter;

5) förordning med vissa bestämmelser angående mätning och vägning;

6) kungörelse angående gottgörelse till mynt- och justeringsverket för prövning och godkännande av mätnings- och vägningsredskap m. m.;

7) förordning angående bestämning av längd, yta, rymd och massa m. m.;

8) lag om ändrad lydelse av 22 kap. 5 och 21 §§ strafflagen; samt

9) förordning angående bestämning av kvalitetsvikt hos spannmål.

De sakkunniga ha framhållit, hurusom det ursprungliga kravet på uttömmande detaljbestämmelser i 1885 års förordning icke kunnat upprätthållas ens med ett otal författningsändringar. Godkännande av mätnings- och vägningsredskap hade sålunda jämväl måst ske genom särskilda författningar och resolutioner, varjämte slutligen åt mynt- och justeringsverket uppdragits att godkänna konstruktionen hos vissa mätnings- och vägningsredskap.

De sakkunniga ha ansett, att en ytterligare utvidgning i skilda hänseenden av mynt- och justeringsverkets bestämmanderätt vore bäst ägnad att främja en smidig anpassning av justeringsverksamheten efter utvecklingens gång. Bland viktigare ändringar i övrigt som föreslagits av de sakkunniga må nämnas nya definitioner å mätning och vägning samt å mätnings- och vägningsredskap, förslag om utvidgad skyldighet att använda justerade redskap, förslag om periodisk omjustering av vågar ävensom nya bestämmelser om tillåtna felangivelser beträffande vågar. Rörande materialets uppdelning på de skilda författningarna ha de sakkunniga ansett erforderligt att i förslaget till lag om mått och vikt sammanföra vissa grundläggande, av mätnings- och vägningsteknikens utveckling mera oberoende bestämmelser, vilka synts vara av beskaffenhet att böra antagas av Kungl. Maj:t och riksdagen, under det att föreskrifter i övrigt av de sakkunniga upptagits i författningar, avsedda att utfärdas av Kungl. Maj:t i administrativ ordning. Vid denna uppdelning ha de sakkunniga sökt följa tidigare tillämpad praxis.

Över betänkandet ha avgivits yttranden av kommerskollegium, mynt- och justeringsverket, överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län, varjämte vetenskapsakademien utan eget yttrande överlämnade ett

av två av akademiens ledamöter avgivet utlåtande jämte en därvid fogad, av en utav nämnda ledamöter upprättad bilaga. Beträffande särskilda delar av betänkandet ha yttranden avgivits av medicinalstyrelsen, generalpoststyrelsen, järnvägsstyrelsen, generaltullstyrelsen, domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen och lantmäteristyrelsen m. fl. Handelskamrarna i riket ävensom åtskilliga föreningar och sammanslutningar samt enskilda företag ha genom olika myndigheter erhållit tillfälle att till dessa avgiva yttranden.

Det till riksdagens prövning nu föreliggande förslaget till lag om mått och vikt är i korthet av följande innehåll.

Enligt 1 § i förslaget är lagens tillämplighetsområde begränsat till längd-, yt- och rymdmått samt vikt. Genom den givna definitionen å *mått* uteslutas mått för tid, temperatur, elektrisk energi, ljusstyrka m. m. I 2 § angivas enheter för längd och massa och definieras dessa enheter genom hänvisning till de internationella prototyperna. I 3 § upptagas bestämmelser om de kopior av de internationella prototyperna, som här i riket tjäna till yttersta efterrättelse för bestämmande av längd, yta, rymd och vikt. Förslagets 4 § innehåller stadganden om huvudlikare för metern och kilogrammet, vilka äro de första rangens likare, som justeringsmyndigheten utan särskilt tillstånd kan använda. I 5 § återfinnas bestämmelser om enheter för yta och rymd, och i 6 § angivas över- och underenheter jämte förkortade beteckningssätt.

I 7 § förklaras vad som menas med justering av mätnings- och vägningsredskap. Därmed förstås sålunda av vederbörlig myndighet företagen åtgärd varigenom redskapet undersökes och godkännes samt stämplas med stadgade justeringstecken. Justering är antingen nyjustering eller omjustering. Nyjustering är justering av ojusterat redskap eller av redskap som efter senaste justering reparerats. Omjustering är förnyad justering av förut justerat redskap, vilket icke efter senaste justering reparerats.

Enligt 8 § må vid mätning eller vägning, som företages i statlig verksamhet, i yrkesmässig handel eller rörelse eller å allmänt tillgänglig försäljningsplats och som skall ligga till grund för beräknande av ekonomiskt anspråk efter mått eller vikt, icke nyttjas andra mätnings- eller vägningsredskap än sådana, som här i riket blivit vederbörligen justerade för användning, varom fråga är. Vad nu stadgats skall dock icke äga tillämpning å mätning, som sker uti förvarings- eller transportredskap, i vilket den uppmätta varan förvaras eller levereras och som med avseende å rymden är märkt på sätt i 14 § sägs, eller uti sedvanligt emballage, såsom kartonger, korgar, säckar och flaskor, i vilket den uppmätta varan förvaras eller levereras. Skola avlöningsförmåner beräknas i förhållande till storleken av arbetsprodukt, må vid mätning eller vägning, som för detta ändamål sker, utan hinder av vad i första stycket sägs användas ojuste-

rade redskap, därest erforderliga justerade redskap finnas att tillgå för nödig kontroll av de ojusterade redskapen.

I 9 § meddelas bestämmelser angående omjustering. Justerade mätnings- och vägningsredskap, som nyttjas i fall, då enligt 8 § användande av justerade redskap är föreskrivet, skola sålunda *med undantag för vågar*, omjusteras, längdmått före utgången av september månad sjätte kalenderåret samt övriga redskap före utgången av samma månad tredje kalenderåret efter det, varunder justering senast verkställts. Omjustering av vågar må äga rum, då det hos vederbörlig myndighet begäres. För särskilda mätnings- och vägningsredskap, avsedda för tillgodoseende av särskilda behov, må Konungen eller den myndighet, som av Konungen erhåller befogenhet därtill, bestämma annan tid för omjustering än ovan stadgats ävensom, där fråga är om vågar, föreskriva omjusteringsplikt och fastställa tid, inom vilken omjusteringen skall ske.

De sakkunnigas förslag till 9 § var av denna lydelse:

1 mom. Justerade mätnings- och vägningsredskap, som nyttjas för ändamål, då enligt 8 § användande av justerade redskap är föreskrivet, skola, därest nyttjandet sker i statlig verksamhet, vid yrkesmässig handel eller rörelse eller å allmänt tillgänglig försäljningsplats, vara underkastade omjustering på sätt här nedan stadgas.

2 mom. Längdmått skola omjusteras före utgången av september månad det sjätte kalenderåret samt övriga redskap utom vågar före utgången av samma månad det tredje kalenderåret efter det, varunder redskapet senast justerats.

3 mom. Omjustering av vågar skall äga rum vid vart annat år återkommande genom vederbörande justeringsmyndigheters försorg anordnade besiktningar å platser, där vågarna finnas.

Innehavare av våg, som är underkastad omjustering, vare skyldig att göra anmälan om innehavet.

Närmare föreskrifter om anmälningsskyldighetens fullgörande samt om förfarandet vid omjusteringen och vad därvid åligger våginnehavare meddelas av Konungen eller den myndighet, som av Konungen erhåller befogenhet därtill.

Har vid besiktning våg icke blivit omjusterad, oaktat någon försummelse härutinnan icke ligger innehavaren till last, vare det ansett som om vågen vid besiktningen omjusterats. Ligger åter försummelse innehavaren till last, åligger det denne att omedelbart låta omjustera vågen.

4 mom. För särskilda mätnings- och vägningsredskap, avsedda för tillgodoseende av särskilda behov, må utan hinder av vad ovan stadgats Konungen eller den myndighet, som av Konungen erhåller befogenhet därtill, fastställa den tid, inom vilken omjustering skall ske.

De sakkunniga ha sålunda, såsom redan förut antytts, ansett att jämväl vågar skulle vara underkastade periodisk omjustering.

Av den i propositionen lämnade redogörelsen på denna punkt framgår, att kommerskollegium samt mynt- och justeringsverket härutinnan uttalat olika meningar. Kommerskollegium, som avstyrkt förslaget om

periodisk omjustering av vågar, har till stöd för sin uppfattning anfört, bland annat:

Även om det icke kunde förnekas, att ett visst behov av kontroll över de i bruk varande vågarna förefunnes, förefölle det dock ganska tveksamt, om detta behov vore så stort och så oavvisligt, att näringslivet borde betungas med den omfattande kontrollapparat, som härför erfordrades. Vid en av de sakkunniga omnämnd undersökning hade visat sig, att ej mindre än 17 procent av nyjusterade pendelvågar vore kassabla. Detta kunde möjligen, enligt vad de sakkunniga förmodat, bero på, att vågarna skadats under transporten eller att de icke blivit rätt monterade. Huru därmed än förhölle sig, kunde en riktig våg genom lutningsförhållanden, montering och dylikt bringas i sådant läge, att vägningen bleve mer eller mindre felaktig. Ville man i samma omfattning som de sakkunniga sörja för en riktig vägning, skulle sålunda behövas en fortlöpande kontroll över vågens användning och placering m. m. För den köpande allmänhetens del måste man ändock i sista hand lita till den kontroll denna allmänhet själv kunde utöva. Och ville handlanden å sin sida skydda sig mot, att vågen visade fel till hans nackdel, vore det för honom en lätt sak att utröna detta genom kontroll med justerade vikter.

Kollegiet berörde vidare det betydande arbete, som erfordrades för uppläggande av ett centralt vågregister för hela landet, samt uttalade, att närmare utredning syntes erforderlig om vilka anspråk, som i samband härmed komme att ställas på det allmänna. Efter att ha approximativt uppskattat antalet i bruk varande vågar inom näringslivet till 200,000 och kostnaderna för omjusteringen därav till 500,000 kronor, framhöll kollegium, att det vore en i sin helhet betraktad ganska avsevärd utgift, som med en viss periodicitet skulle komma att träffa det redan hårt tyngda näringslivet. Därtill komme, att det statliga kontrollväsendet alltid måste för näringslivet medföra vissa olägenheter, som i görligaste mån borde undvikas.

Mynt- och justeringsverket har däremot i likhet med de sakkunniga ansett att även vågar borde vara underkastade periodisk omjustering. Verket har därvid framhållit, att verket med hänsyn till den erfarenhet, som vunnits under de senaste årens inspektioner, icke kunde annat än på det kraftigaste vitsorda nödvändigheten av periodisk omjustering av vågar. En dylik kontroll hade även i snart sagt alla andra länder ansetts erforderlig.

Departementschefen anför i denna fråga:

Jag har i överensstämmelse med den av kommerskollegium hävdade uppfattningen stannat vid att icke på denna punkt föreslå någon ny ordning. Denna skulle föra med sig en ganska betydlig nyorganisation. Kostnaden härför, fördelad å alla våginnehavare i landet, skulle visserligen knappast kunna bliva så betungande, att den kunde anföras som ett avgörande skäl mot förslaget, därest detta skulle medföra mera påtagliga fördelar ur allmän synpunkt. Jag har emellertid icke blivit övertygad om, att denna förutsättning föreligger. Väl utvisa de verkställda under-

sökningarna, att i allmänna handeln brukas ett stort antal vågar, vilka äro så felaktiga att de vid vetskap om felen icke må nyttjas utan reparation och omjustering. Med hänsyn till vågarnas ofta ömtåliga beskaffenhet skulle detta emellertid endast delvis kunna upphjälpas genom periodiska omjusteringar i föreslagen omfattning. Härtill kommer, att felen minst lika ofta äro till säljarnas nackdel som till deras fördel. Såväl på grund av denna omständighet som med hänsyn till handlandenas intresse av att bevara och utvidga kundkretsen torde enligt min mening behovet av en anordning av föreslagen art icke ur allmänhetens synpunkt göra sig alltför starkt gällande. I den mån förekommande felaktigheter innebära olägenheter för våginnehavarna själva ligger det i dessas eget intresse att genom sakkunnig kontroll å vågarna undanröja dessa olägenheter.

Jämväl riksdagen har vid tidigare tillfällen, då denna fråga varit under behandling, ställt sig avvisande mot förslag om periodisk omjustering av vågar. Därvid har emellertid också påpekats betydelsen av, att befintliga möjligheter till kontroll från det allmännas sida icke bliva obegagnade. Denna kontroll ankommer, förutom å mynt- och justeringsverket samt justerarna, närmast å vederbörande polismyndigheter, som enligt 1885 års förordning hava att verkställa undersökning å ifrågavarande platser, såvitt ske kan minst en gång varje år. Motsvarande bestämmelser upptagas i de sakkunnigas förslag till justeringsförordning. Befinnes vid sådan undersökning en våg vara behäftad med otillåtna fel, inträder för våginnehavaren — liksom då han eljest får vetskap därom — skyldighet att reparera och justera vågen.

Såväl av de sakkunniga som av mynt- och justeringsverket har framhållits, att polismyndighetens kontroll, där sådan överhuvud förekommer, i verkligheten så gott som uteslutande inskränker sig till ett konstaterande av, att vågarna en gång blivit vederbörligen justerade, och att kontrollen därför vore av mycket ringa värde ur förevarande synpunkt. Anledningen till detta förhållande, vars riktighet icke torde kunna bestridas, lärer vara att söka dels däri, att polismyndigheterna för mera brådskande göromål hava svårt att medhinna dessa uppgifter, och dels i otillräcklig utbildning och utrustning hos dessa myndigheter för utövande av en verklig kontroll å vågarnas beskaffenhet. I yttranden till kommerskollegium hava emellertid länsstyrelserna allmänt uttalat, att en förbättrad kontroll från polismyndighetens sida skulle kunna genomföras. Genom statspolisens inrättande torde, i synnerhet för landsbygdens del, ökade möjligheter härtill hava inträtt, och enligt uppgift har statspolisen redan i flera län med gott resultat utövat kontroll även å vågarnas beskaffenhet. Då jag ingalunda vill göra gällande, att förhållandena i fråga om vågarnas tillstånd för närvarande äro helt tillfredsställande, synes det mig önskvärt, att man i anslutning till länsstyrelsernas berörda uttalanden samt nämnda erfarenheter söker i administrativ väg genomföra anordningar, som äro ägnade att giva ökad effekt åt polisens arbete på detta område. Denna fråga, varom jag samrått med chefen för socialdepartementet, torde senare komma att upptagas till behandling i nämnda departement. Det är enligt min mening jämväl önskvärt, att mynt- och justeringsverket framdeles beredes tillfälle att i större utsträckning än nu kan ske genom sina tjänstemän öva tillsyn över i bruk varande vågar; omfattningen av den stickprovskontroll, som på detta sätt kan anordnas, blir emellertid tydligen i första hand beroende av de medel, som kunna bliva tillgängliga för ändamålet.

I motionen göres gällande, att den kontroll som kunde vinnas i den av departementschefen omnämnda ordning icke vore tillfredsställande.

Det genom propositionen framlagda förslaget innehåller vidare i 10 § stadgande, att mätnings- och vägningsredskap för att kunna justeras skola vara inrättade enbart efter de i 2, 5 och 6 §§ angivna enheterna samt uppfylla de fordringar i övrigt, vilka föreskrivas av Konungen eller den myndighet, som av Konungen erhåller befogenhet därtill. Justerat mätnings- eller vägningsredskap, vilket undergått sådan förändring, att det icke enligt vad därom särskilt stadgas må anses riktigt, må enligt 11 § icke nyttjas i fall, då enligt 8 § användande av justerade redskap är föreskrivet. Har redskapet reparerats, må det i nämnda fall icke nyttjas innan nyjustering skett eller, där redskapet icke utan olägenhet kan insändas till justeringsmyndigheten, innan detsamma *anmälts* till nyjustering. Har å mätnings- eller vägningsredskap anbragt justeringstecken blivit borttaget, utplånat eller överkorsat, är justeringen ej längre gällande. Enligt 12 § skall den, som å allmänt tillgänglig försäljningsplats tillhandahåller varor efter mått eller vikt, tillse att erforderliga justerade mätnings- eller vägningsredskap finnas att tillgå för varornas uppmätande eller uppvägande. Å allmänt tillgänglig försäljningsplats, där varor avlämnas efter mått eller vikt, må, med undantag för redskap och emballage, som avses i 8 § andra stycket, icke finnas mätnings- eller vägningsredskap, som kan användas vid mätning eller vägning för beräknande av ekonomiskt anspråk efter mått eller vikt i den å platsen bedrivna rörelsen men som lagligen icke må för detta ändamål nyttjas. Vad sålunda stadgats har icke avseende å redskap, som yrkesmässigt hållas till salu eller som uppenbarligen finnas å platsen för annan användning än nyss sagts.

Enligt 13 § må Konungen för bestämda slag av rörelse såväl som för handel med bestämda slag av varor eller för mätning eller vägning med bestämda slag av redskap medgiva undantag från bestämmelserna i 8, 9, 10 och 12 §§. Konungen äger ock föreskriva, att vissa slag av redskap för bestämmande av egentlig vikt, vikt per rymdenhet eller volym- eller viktprocent skola vara här i riket vederbörligen justerade för att få användas, då ekonomiskt anspråk beräknas enligt någon av nämnda grunder, ävensom meddela närmare föreskrifter om sådana redskaps justering.

Vidare föreskrives i 14 §, att förvarings- och transportredskap, som tillika äro avsedda att användas som mätningsredskap, må, därest de uppfylla de fordringar i övrigt, vilka föreskrivas av Konungen eller den myndighet, som av Konungen erhåller befogenhet därtill, kunna av vederbörlig myndighet uppmätas och med angivande av redskapens rymd märkas; och må dylik märkning även avse å redskapen förekommande indelning. Märkning av förvarings- och transportredskap må ock kunna avse redskapens taravikt. Rymden och taravikten skola angivas i någon uti 2, 5 eller 6 § omförmäld enhet.

Enligt 15 § skall den som bryter mot föreskrift i 8, 11 eller 12 §, där ej

gärningen är belagd med straff enligt allmänna strafflagen, straffas med böter från och med fem till och med etthundra kronor, dock att straff för innehav eller användande av vederbörligen justerat men oriktigt redskap ådömes endast, då gärningen skett med vetskap om redskapets oriktiga beskaffenhet. Den som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot den föreslagna lagen, fortsätter samma förseelse, skall enligt 16 §, när han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, dömas till de böter, som äro stadgade för sådan förseelse. I 17 § stadgas, att åtal för förseelse mot lagen anhängiggöres vid polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

Enligt 18 § skola böter som ådömas enligt lagen tillfalla kronan. Saknas tillgång till deras gäldande, förvandlas de efter allmän strafflag.

I de sakkunnigas förslag stadgades, i överensstämmelse med § 48 i den nuvarande förordningen om mått och vikt, att av böterna en tredjedel skulle tillfalla kronan och två tredjedelar åklagaren, dock att, om särskild angivare funnes, denne skulle taga hälften av åklagarens andel.

Beträffande den förändrade ståndpunkt, som propositionen härutinnan intager, anför departementschefen allenast, att den nya lagen icke syntes böra medgiva andel i böter för åklagare eller angivare.

Den nya lagen föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1935.

Utskottet. Den modernisering av bestämmelserna angående mått och vikt, som åsyftas med förevarande förslag och de författningar som äro avsedda att i anslutning därtill utfärdas i administrativ ordning, torde innebära åtskilliga fördelar.

Vad beträffar det närmare innehållet i förslaget har i den med anledning därav väckta motionen framställts anmärkning mot 9 §, enligt vilken vågar icke skulle vara underkastade periodisk omjustering. I detta hänseende föreslås sålunda att vågar måtte varda underkastade omjustering vart tredje år.

Det undantag från omjustering som propositionen i överensstämmelse med gällande rätt innehåller beträffande vågar kan visserligen förefalla mindre konsekvent. Emellertid skulle en föreskrift om periodisk omjustering av vågar obestridligen bliva förenad med åtskilliga olägenheter. I synnerhet kommer härvid i betraktande den betydande organisation som för upprätthållande av en sådan föreskrift ansetts erforderlig. Enligt förslaget skall i stället nödig kontroll över vågarna huvudsakligen utövas genom att polismyndigheterna undersöka huruvida vågarna visa större fel än som i varje fall är tillåtet. Det torde även kunna antagas att en dylik kontroll kan bliva ganska effektiv, därest ett tillräckligt antal polismän bibringas det mått av utbildning som för ändamålet kräves. Enligt vad utskottet inhämtat torde de nödvändiga kunskaperna härutinnan kunna inhämtas på mycket kort tid. Utskottet

kan på grund härav ansluta sig till den ståndpunkt propositionen intager i förevarande avseende.

Beträffande det genom propositionen framlagda förslaget i övrigt har utskottet funnit anledning till erinran allenast beträffande den i 18 § intagna bestämmelsen, att böter som ådömas enligt lagen skola tillfalla kronan. Såsom utskottet påvisat i redogörelsen här ovan, föreslogo de sakkunniga i denna del bibehållande av bötesfördelningen i den gällande förordningen, enligt vilken en tredjedel av böterna skall tillfalla kronan och två tredjedelar åklagaren, dock att, där särskild angivare finnes, denne skall taga hälften av åklagarens andel. Den ändrade ståndpunkt, propositionen härutinnan intager, har icke föregåtts av någon utredning angående den inverkan, förslaget skulle utöva å åklagarnas inkomster. Enligt vad utskottet inhämtat uppgå emellertid ifrågavarande sportler understundom till icke obetydliga, med en viss regelbundenhet årligen återkommande belopp. Vad åklagarna i städerna angår torde deras löner ofta ha beräknats med hänsyn till att tjänsterna äro förenade med sportler och i fråga om åklagarna på landsbygden har det tidigare ansetts uppenbart, att de icke skulle kunna berövas inkomsten av sportler utan att samtidigt den fasta lönen, som för närvarande uppgår till allenast ringa belopp, bleve föremål för en mycket betydande höjning. I en proposition till riksdagen år 1933 angående viss begränsning av åklagarandelar i böter med mera framhöll även chefen för justitiedepartementet, att med en allmän indragning av de åklagarna tillkommande andelarna i böter med mera borde anstå till dess en ny löneregler ing hunnit genomföras.

På grund av vad sålunda anförts kan utskottet icke finna riktigt att genom bifall till nu förevarande förslag utan samband med någon löneregler ing beröva åklagarna en avsevärd del av deras sportler. De sakkunnigas förslag torde sålunda i denna del vara att förorda.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, med avslag å den i ämnet väckta motionen, måtte, under förklarande att Kungl. Maj:ts förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

Lag

om mått och vikt.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Med mått avses i denna lag längd-, yt- och rymdmått.

Med mätning och vägning förstås varje bestämmande av längd, yta, rymd eller vikt (massa) efter någon nu eller tidigare, inom eller utom riket i lag fastställd eller eljest vedertagen enhet.

Såsom mätnings- och vägningsredskap anses varje redskap, som är avsett för mätning eller vägning eller eljest för sådant ändamål användes.

2 §.

Enhet för längd är metern och enhet för vikt är kilogrammet.

Metern och kilogrammet representeras i enlighet med definitioner, fastställda av allmänna konferenser för mått och vikt, av de internationella prototyperna för metern och kilogrammet, vilka sanktionerats av allmänna konferensen för mått och vikt i Paris år 1889 och förvaras av internationella byrån för mått och vikt i Sèvres.

3 §.

Kopian nr 29 av den internationella meterprototypen och kopian nr 40 av den internationella kilogramprototypen, vilka kopior överlämnats till Sverige vid allmänna konferensen för mått och vikt i Paris år 1889, skola här i riket såsom riksprototyper tjäna till yttersta efterrättelse för bestämning av längd, yta, rymd och vikt.

Riksprototypernas längd och vikt skola anses vara de i senaste certifikat från internationella byrån för mått och vikt angivna.

4 §.

Utom riksprototyperna skola för metern och kilogrammet finnas huvudlikare, vilka för bestämning av längd, yta, rymd och vikt skola äga högsta vitsord, därest Konungen icke förordnar om användande av riksprototyperna.

5 §.

Enhet för yta är kvadratmetern, utgörande ytan av en kvadrat med en meters sida.

Enhet för rymd är, då metern lägges till grund, kubikmetern, utgörande rymden av en kub med en meters sida, men, då kilogrammet lägges

(Kungl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

till grund, litern, utgörande rymden av ett kilogram vatten vid temperaturen för dess största täthet och under atmosfäriskt normaltryck, vilket sistnämnda begrepp definierats av allmänna konferenser för mått och vikt.

6 §.

Över- och underenheter av de i 2 och 5 §§ omförmälda enheterna samt förkortade beteckningssätt äro

för *längd:*

1 mil	=	10 000	meter (m)
1 kilometer (km)	=	1 000	»
1 decimeter (dm)	=	0,1	»
1 centimeter (cm)	=	0,01	»
1 millimeter (mm)	=	0,001	»
1 mikron (μ)	=	0,000001	»

för *yta:*

1 kvadratmil (mil^2)	=	100 000 000	kvadratmeter (m^2)
1 kvadratkilometer (km^2)	=	1 000 000	»
1 hektar (ha)	=	10 000	»
1 ar (a)	=	100	»
1 kvadratdecimeter (dm^2)	=	0,01	»
1 kvadratcentimeter (cm^2)	=	0,0001	»
1 kvadratmillimeter (mm^2)	=	0,000001	»

för *rymd:*

1 kubikdecimeter (dm^3)	=	0,001	kubikmeter (m^3)
1 kubikcentimeter (cm^3)	=	0,000001	»
1 kubikmillimeter (mm^3)	=	0,000000001	»
1 hektoliter (hl)	=	100	liter (l)
1 deciliter (dl)	=	0,1	»
1 centiliter (cl)	=	0,01	»
1 milliliter (ml)	=	0,001	»

för *vikt:*

1 ton (t)	=	1 000	kilogram (kg)
1 deciton (dt)	=	100	»
1 hektogram (hg)	=	0,1	»
1 gram (g)	=	0,001	»
1 decigram (dg)	=	0,0001	»
1 centigram (cg)	=	0,00001	»
1 milligram (mg)	=	0,000001	»

Vid handel med äkta pärlor och ädla stenar kallas 200 milligram en metrisk karat (mk).

(Kungl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

7 §.

Med justering av mätnings- och vägningsredskap förstås av vederbörlig myndighet företagen åtgärd, varigenom redskapet undersökes och godkännes samt stämplas med stadgade justeringstecken.

Justering är antingen nyjustering eller omjustering. Nyjustering är justering av ojusterat redskap eller av redskap, som efter senaste justering reparerats. Omjustering är förnyad justering av förut justerat redskap, vilket icke efter senaste justering reparerats.

8 §.

Vid mätning eller vägning, som företages i statlig verksamhet, i yrkesmässig handel eller rörelse eller å allmänt tillgänglig försäljningsplats och som skall ligga till grund för beräknande av ekonomiskt anspråk efter mått eller vikt, må icke nyttjas andra mätnings- eller vägningsredskap än sådana, som här i riket blivit vederbörligen justerade för användning, varom fråga är.

Vad i första stycket stadgas skall icke äga tillämpning å mätning, som sker uti förvarings- eller transportredskap, i vilket den uppmätta varan förvaras eller levereras och som med avseende å rymden är märkt på sätt i 14 § sägs, eller uti sedvanligt emballage, såsom kartonger, korgar, säckar och flaskor, i vilket den uppmätta varan förvaras eller levereras.

Skola avlöningsförmåner beräknas i förhållande till storleken av arbetsprodukt, må vid mätning eller vägning, som för detta ändamål sker, utan hinder av vad i första stycket sägs användas ojusterade redskap, därest erforderliga justerade redskap finnas att tillgå för nödig kontroll av de ojusterade redskapen.

9 §.

Justerade mätnings- och vägningsredskap, som nyttjas i fall, då enligt 8 § användande av justerade redskap är föreskrivet, skola, med undantag för vågar, omjusteras, längdmått före utgången av september månad sjätte kalenderåret samt övriga redskap före utgången av samma månad tredje kalenderåret efter det, varunder justering senast verkställts. Omjustering av vågar må äga rum, då det hos vederbörlig myndighet begäres.

För särskilda mätnings- och vägningsredskap, avsedda för tillgodoseende av särskilda behov, må Konungen eller den myndighet, som av Konungen erhåller befogenhet därtill, bestämma annan tid för omjustering än ovan stadgats ävensom, där fråga är om vågar, föreskriva omjusteringsplikt och fastställa tid, inom vilken omjusteringen skall ske.

10 §.

Mätnings- och vägningsredskap skola för att kunna justeras vara inrättade enbart efter de i 2, 5 och 6 §§ angivna enheterna samt uppfylla de

(Kungl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

fordringar i övrigt, vilka föreskrivas av Konungen eller den myndighet, som av Konungen erhåller befogenhet därtill.

11 §.

Justerat mätnings- eller vägningsredskap, vilket undergått sådan förändring, att det icke enligt vad därom särskilt stadgas må anses riktigt, må icke nyttjas i fall, då enligt 8 § användande av justerade redskap är föreskrivet. Har redskapet reparerats, må det i nämnda fall icke nyttjas innan nyjustering skett eller, där redskapet icke utan olägenhet kan insändas till justeringsmyndigheten, innan detsamma anmälts till nyjustering.

Har å mätnings- eller vägningsredskap anbragt justeringstecken blivit borttaget, utplånat eller överkorsat, är justeringen ej längre gällande.

12 §.

Den, som å allmänt tillgänglig försäljningsplats tillhandahåller varor efter mått eller vikt, skall tillse att erforderliga justerade mätnings- eller vägningsredskap finnas att tillgå för varornas uppmätande eller uppvägande.

Å allmänt tillgänglig försäljningsplats, där varor avlämnas efter mått eller vikt, må, med undantag för redskap och emballage, som avses i 8 § andra stycket, icke finnas mätnings- eller vägningsredskap, som kan användas vid mätning eller vägning för beräknande av ekonomiskt anspråk efter mått eller vikt i den å platsen bedrivna rörelsen men som lagligen icke må för detta ändamål nyttjas. Vad sålunda stadgats har icke avseende å redskap, som yrkesmässigt hållas till salu eller som uppenbarligen finnas å platsen för annan användning än nyss sagts.

13 §.

För bestämda slag av rörelse såväl som för handel med bestämda slag av varor eller för mätning eller vägning med bestämda slag av redskap må Konungen medgiva undantag från bestämmelserna i 8, 9, 10 och 12 §§.

Konungen äger ock föreskriva, att vissa slag av redskap för bestämmande av egentlig vikt, vikt per rymdenhet eller volym- eller viktprocent skola vara här i riket vederbörligen justerade för att få användas, då ekonomiskt anspråk beräknas enligt någon av nämnda grunder, ävensom meddela närmare föreskrifter om sådana redskaps justering.

14 §.

Förvarings- och transportredskap, som tillika äro avsedda att användas som mätningsredskap, må, därest de uppfylla de fordringar i övrigt, vilka föreskrivas av Konungen eller den myndighet, som av Konungen erhåller befogenhet därtill, kunna av vederbörlig myndighet uppmätas och med

(Kungl. Maj:ts förslag.) *(Utskottets förslag.)*

angivande av redskapens rymd märkas; och må dylik märkning även avse å redskapen förekommande indelning.

Märkning av förvarings- och transportredskap må ock kunna avse redskapens taravikt.

Rymden och taravikten skola angivas i någon uti 2, 5 eller 6 § omförmäld enhet.

15 §.

Den som bryter mot föreskrift i 8, 11 eller 12 § straffes, där ej gärningen är belagd med straff enligt allmänna strafflagen, med böter från och med fem till och med etthundra kronor, dock att straff för innehav eller användande av vederbörligen justerat men oriktigt redskap ådömes endast, då gärningen skett med vetskap om redskapets oriktiga beskaffenhet.

16 §.

Den som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna lag, fortsätter samma förseelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits dömas till de böter, som äro stadgade för sådan förseelse.

17 §.

Åtal för förseelse mot denna lag anhängiggöres vid polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan ej finnes, vid allmän domstol.

18 §.

Böter tillfalla kronan. Saknas tillgång till deras gäldande, förvandlas de efter allmän strafflag.

18 §.

Av böter, som ådömas enligt denna lag, tillfaller en tredjedel kronan och två tredjedelar åklagaren. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel. Saknas tillgång till böternas gäldande, förvandlas de efter allmän strafflag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1935, då förordningen den 9 oktober 1885 (nr 62 s. 1) om mått och vikt samt kungörelsen den 18 juni 1910 (nr 73 s. 1) angående viss ny bestämmelse med avseende å vikt upphöra att gälla.

Stockholm den 16 mars 1934.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman, Anderson* i Hägelåkra*, *Klefbeck, Bissmark, Larson* i Lerdala*, *Svenson* i Eskhult, *Öhman* och *Wagnsson**; samt

från andra kammaren: herrar *Linnér**, *Lindqvist, Nilsson* i Antnäs, *Hedlund* i Östersund, *Sjögren, Olsson* i Rimforsa*, *Olsson* i Mellerud och *Johansson* i Bro.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Sjögren, Olsson* i Mellerud och *Johansson* i Bro, vilka hemställt, att Kungl. Maj:ts förslag måtte i oförändrat skick bifallas.